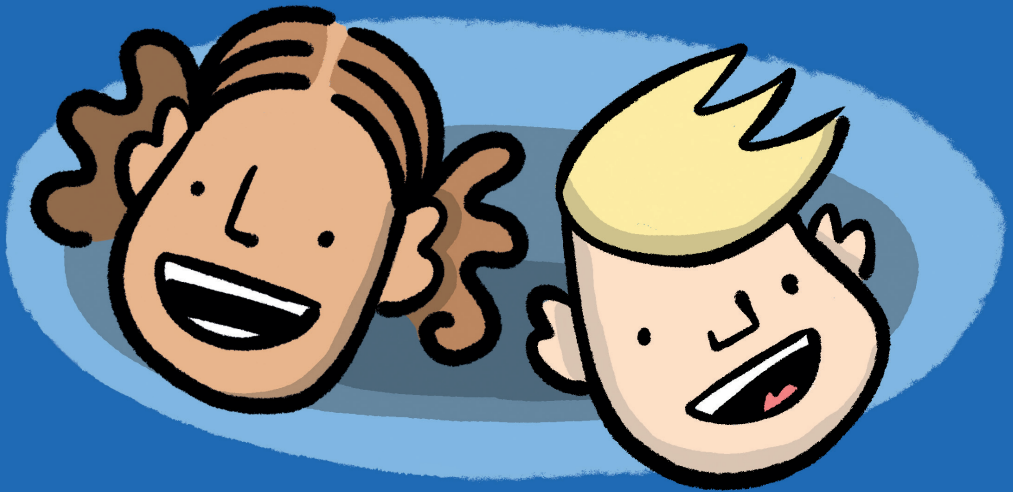
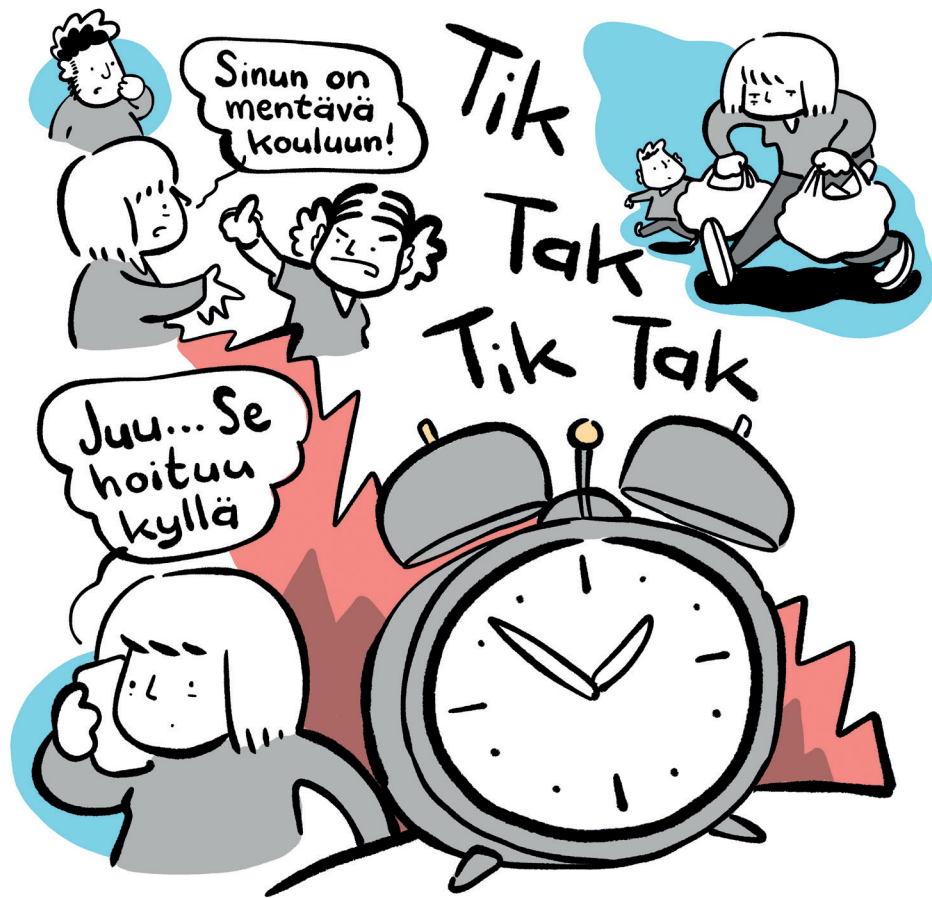

LÄHELLE PERHETTÄ

*Ratkaisuja kehitysvammaisten lasten
yksilölliseen asumiseen*

Selvityksen tiivistelmä

Teema 1:

Miten laitoksesta on tullut ratkaisu?

Kun tuki ei ole riittänyt arjessa

Laitokseen ei ole päädytty siksi, että se olisi paras ratkaisu lapselle. Usein syynä on ollut se, että kotiin ei ole saatu riittävästi tukea oikeaan aikaan. Kun perhe on tarvinnut apua, palvelut ovat olleet hajallaan ja vaikeasti saavutettavissa. Moni vanhempi on kertonut, että tuki on tullut vasta siinä vaiheessa, kun tilanne on jo kriisiytynyt. Laitos on tarjonnut kaiken yhdestä paikasta: hoidon, turvallisuuden ja terapian. Näin se on näyttäytynyt ainoana mahdollisuutena, vaikka se ei olekaan lapsen etu. Jotta laitossijoituksia voidaan välttää, tarvitaan vahvempia kotiin vietäviä palveluita ja tukea jo ennen kuin tilanne kriisiytyy.

Teema 2:

Palvelut eivät tukeneet ajoissa tai riittävästi

Palveluaukot ja kriisiytyminen

Moni perhe on kertonut, että apua on ollut vaikea saada silloin, kun sitä olisi eniten tarvittu. Palvelut ovat usein reagoineet vasta siinä vaiheessa, kun perheen tilanne on jo kriisiytynyt. Kotiin vietävät palvelut, kuten henkilökohtainen apu ja lyhytaikaishoito, eivät ole olleet riittävästi saatavilla erityisesti iltaisin ja viikonloppuisin. Lisäksi eri palvelut eivät ole toimineet yhdessä, vaan sosiaalipalvelut, terveydenhuolto ja koulu ovat kulkeneet omia polkujaan. Kun perhe on yrittänyt saada apua monesta paikasta yhtä aikaa, vastuu kokonaisuudesta on jäänyt vanhemmille. Varhainen ja koordinoitu tuki voisi ehkäistä monia kriisitilanteita.

Teema 3:

Murrosikä on usein käännekohta

Tuen riittämättömyys elämän muutosvaiheissa

Murrosikä on monelle perheelle merkittävä käännekohta. Kun lapsi kasvaa ja muuttuu fyysisesti, myös tuen tarve muuttuu. Lapsen hoitaminen kotona voi käydä raskaammaksi, kun fyysinen koko kasvaa ja käytösoireet voivat voimistua. Moni perhe on kertonut, että juuri murrosiässä tilanne on muuttunut hallitsemattomaksi. Samaan aikaan palvelut eivät kuitenkaan ole muuttuneet lapsen mukana. Lapsi saattaa tarvita sekä kehitysvammapalveluita että psykiatrista tukea, mutta nämä kaksi eivät aina toimi yhdessä. Näin lapsi jää helposti ilman tarvitsemaansa apua. Jos tuki muuttuisi joustavasti lapsen kasvun mukana, moni kriisi voitaisiin välttää.

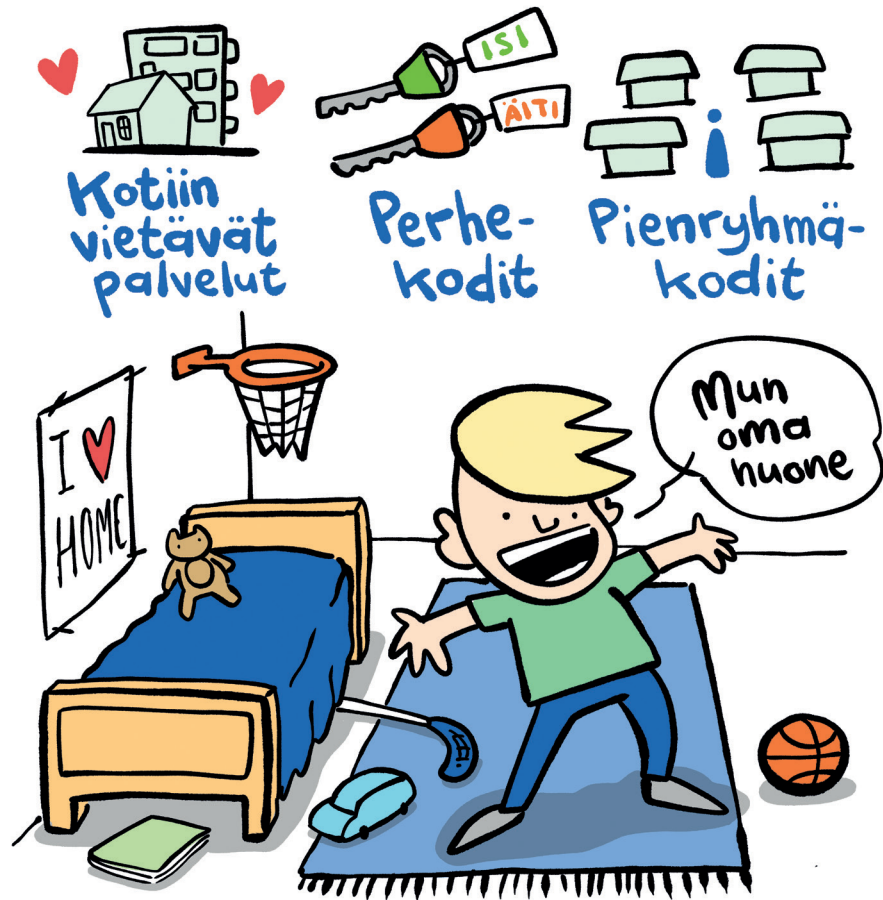

Teema 4:

Asuinpaikka määrittää lapsen mahdollisuudet

Alueellinen eriarvoisuus

Lapsen saamat palvelut eivät saisi riippua siitä, missä hän asuu. Todellisuudessa eri puolilla Suomea on kuitenkin suuria eroja. Joillain hyvinvointialueilla on tarjolla kodinomaisia pienryhmäkoteja ja perhehoidon vaihtoehtoja, kun taas toisaalla ne puuttuvat kokonaan. Myös kotiin vietävät palvelut vaihtelevat paljon. Pienillä paikkakunnilla voi olla vaikea löytää osaavaa henkilökuntaa tai saada tukea iltaisin ja viikonloppuisin. Tämä tarkoittaa sitä, että osa lapsista joutuu muuttamaan kauas kotoaan saadakseen tarvitsemaansa tukea. Jokaisen lapsen tulisi saada yhdenvertaiset mahdollisuudet asua kotona tai lähellä perhettään asuinpaikasta riippumatta.

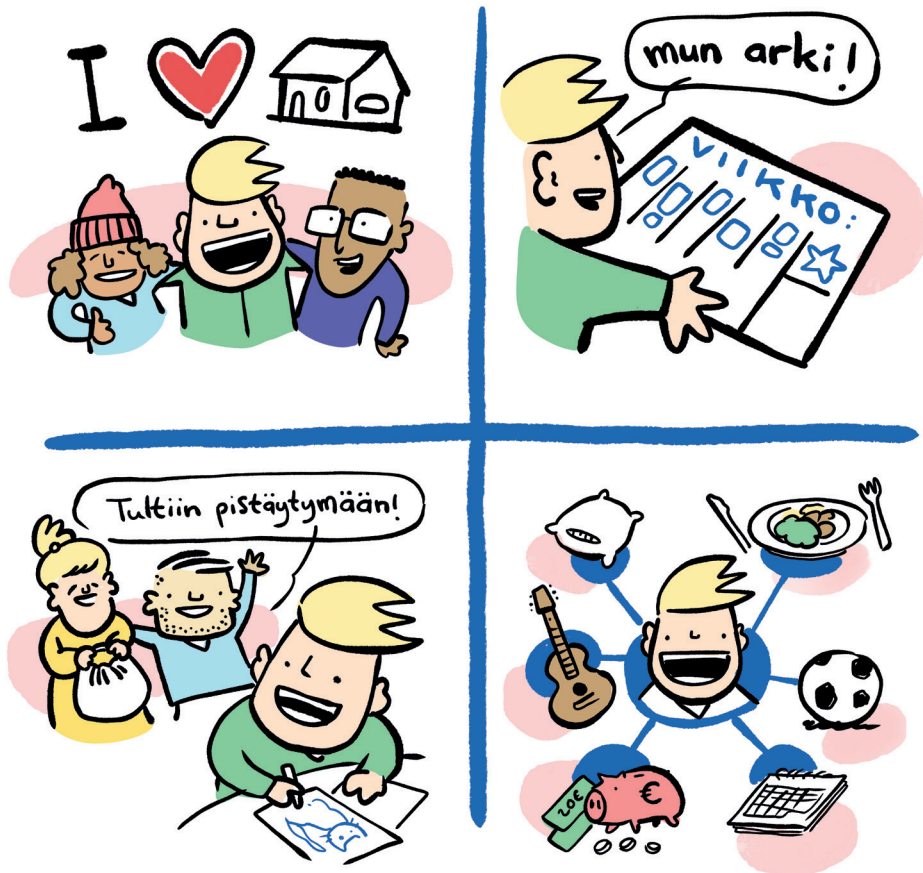

Teema 5:

Lapsen oikeus kotiin

*Tuki kodin
ja perheen vahvistamiseksi*

Jokaisen lapsen ensisijainen paikka on koti, perheen keskellä. Kotiin vietävät palvelut, kuten henkilökohtainen apu ja lyhytaikaishoito, auttavat perhettä jaksamaan arjessa. Oikea-aikainen tuki voi estää tilanteen kriisiytymisen ja mahdollistaa lapsen kasvamisen kotona. Jos kotiin vietävät palvelut eivät riitä, lapsen omaksi kodiksi voi tulla pienryhmäkoti tai perhehoito. Tärkeintä on, että lapsen yhteys omaan perheeseen ja läheisiin säilyy – se on keskeistä lapsen kasvun ja hyvinvoinnin kannalta.

Teema 6:

Lapselle sopivan asumisen periaatteet

Yhteinen perusta tulevaisuuden ratkaisuille

Raportti tunnistaa periaatteet, jotka tukevat lapsen hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta asumisessa:

- Oikeus kotiin ja pysyviin ihmissuhteisiin
- Yksilöllinen suunnittelu ja tuki
- Perheen osallistuminen lapsen arkeen
- Tuki rakentuu lapsen elämän ympärille

Nämä periaatteet muodostavat yhteisen viitekehyksen, jota voidaan käyttää palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa valtakunnallisesti. Ne ohjaavat sitä, millaisia ratkaisuja Suomessa kehitetään ja miten lapsen hyvinvointia tuetaan. Periaatteiden tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi saa kasvaa turvallisessa ympäristössä lähellä perhettään.

Teema 7:

Kohti tulevaisuutta ilman laitoshoidoa

Yhteinen suunta ja toivo

Suomessa on meneillään suuri muutos. Uusi vammais- palvelulaki kieltää kehitysvammaisten lasten pitkäaikaisen laitoshoidon vuodesta 2028 alkaen. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa jokaisen lapsen on voitava asua hänen elämäänsä soveltuvassa kodissa. Muutos ei tapahdu hetkessä, mutta se on jo käynnissä. Monilla alueilla rakennetaan uusia pienryhmäkoteja ja vahvistetaan perheiden tukea. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa kasvaa lähellä perhettään ja omassa yhteisössään. Tämä vaatii yhteistyötä perheiden, viranomaisten ja palveluntuottajien välillä. Kun kaikki tekevät töitä yhdessä, voidaan rakentaa tulevaisuus, jossa lapsen pysyvänä kotina ei ole laitos.

LÄHELLE PERHETTÄ –selvityksen tiivistelmä

Tämä tiivistelmä esittelee “Lähelle perhettä – ratkaisuja kehitysvammaisten lasten yksilölliseen asumiseen” –selvityksen keskeiset havainnot ja ratkaisuehdotukset. Selvitys tarkastelee syitä lasten laitostasumiseen ja esittää vaihtoehtoja kodinomaisille asumisratkaisuille. Tavoitteena on tukea lapsia ja perheitä sekä vähentää laitoshoitoon johtavia tilanteita.

Tiivistelmän teemat nousevat perheiden, ammattilaisten ja hyvinvointialueiden kokemuksista, joita kerättiin hankkeen aikana kyselyillä, haastatteluilla ja työpajoissa.

Selvityksen on laatinut Tukena-säätiö yhteistyössä Pirkanmaan, Lapin ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueiden kanssa. Hankkeen on rahoittanut Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus Varke.

Lue koko
selvitys tästä:

Tukena

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus
Centralen för statligt stött bostadsbyggande

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Sivu
SOTE

lapha.fi

www.tukena.fi

Teksti: Jarno Lehtonen / Tukena-säätiö
Kuvitus: Karri Lehtonen / Tussitaikurit